

Základní škola Kutná Hora, Kamenná stezka 40

Strategie předcházení školní neúspěšnosti 2024 - 2025

Prevence školní neúspěšnosti

1. Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole. Nejedná se pouze o špatný prospěch, ale rovněž o vytváření negativních psychických postojů a emočních stavů k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí.

Neprospěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřujících k nápravě.

Podpora školního úspěchu vychází zejména z atmosféry školy, ve které je podporováno učení každého žáka, tedy dobrými mezilidskými vztahy jak mezi žáky, tak mezi žáky a pedagogy.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 27/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění a jejím **cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.**

§ 7 (3) Škola zpracovává a uskutečňuje program poradenských služeb ve škole, který zahrnuje popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků uvedených v odstavci 1, **preventivní program školy včetně strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování.**

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Strategie reaguje také na kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání České školní inspekce pro školní rok 2022/2023:

5. Vzdělávací výsledky žáků

5.4 Škola sleduje a vyhodnocuje úspěšnost žáků v průběhu, při ukončování vzdělávání a v dalším vzdělávání či profesní dráze a aktivně s výsledky pracuje v zájmu zkvalitnění vzdělávání.

Popis kritéria

Škola efektivně **vyhodnocuje úspěšnost žáků** v průběhu a ukončování jejich vzdělávání na všech úrovních řízení pedagogického procesu, umí doložit procesy a výsledky tohoto hodnocení **a dokáže zpracovat opatření, která vedou ke zkvalitňování procesu hodnocení úspěšnosti žáků.** S výsledky hodnocení cíleně pracují pedagogové i vedení školy, jejich činnosti a opatření zkvalitňují vzdělávání žáků a snižují jejich neúspěšnost.

2. Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem nezletilého, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole.

Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, dalších odborníků, rodiny a samotného žáka. Podpora rodiny je v tomto procesu nenahraditelná i s ohledem na volbu budoucího povolání a budoucí život. Jedná se o tyto faktory:

- **osobnost dítěte** - snížená inteligence, poruchy učení, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži,
- **poruchy chování, PAS,**
- **zdravotní problémy žáka** - dlouhodobá absence,
- **vysoká absence,**
- **změna ŠVP** v důsledku přestěhování, přechodu na jinou školu,

- **nepodnětné rodinné prostředí, střídavá péče,**
- **rodinné prostředí s nezájmem o školu** a školní dění, nezájem rodičů o spolupráci se školou,
- **nadměrně ochranné rodinné prostředí,**
- **dítě ohrožené sociálně nežádoucími jevy** (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole, ve třídě, ve vztahu s učitelem), **ohrožení sociálně patologickými jevy,**
- **dítě – cizinec.**

3. Žák je ohrožen školní neúspěšností, když

- na konci pololetí z některých předmětů **neprospěl**, nebo je z některých předmětů **nehodnocen**,
- **dlouhodobě neplní** zadané úkoly,
- svým **chováním** soustavně porušuje školní řád a jsou vůči němu uplatňována výchovná opatření,
- jeho **příprava není systematická.**

4. Doprovodné projevy při školní neúspěšnosti

- **neurotické příznaky** – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie,
- **poruchy chování** – zvýšená absence v některém předmětu, nebo celková absence, záškoláctví,
- **obrané mechanismy** – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese.

5. Jak předcházíme školní neúspěšnosti

- klademe na dítě **přiměřené nároky** s ohledem na jeho individuální schopnosti a potřeby,
- dbáme na jeho **pravidelnou docházku** do školy, důsledně kontrolujeme plnění zadaných úkolů,
- klademe důraz na jeho **pozitivní stránky,**
- oceňujeme jeho **jedinečnost,**
- umožňujeme žákům vyslovovat **vlastní názory,**
- podporujeme **aktivitu** žáků, dáváme žákům **příležitost zažít úspěch,**
- **motivujeme** žáky, rozebíráme s nimi jejich **úspěchy,**
- **vyhýbáme** se negativnímu srovnávání,
- věnujeme pozornost **rodinnému zázemí** žáka.

6. Pravidla pro řešení školní neúspěšnosti

Jednotliví vyučující včas podchycují žakovy potíže, zejména **vyhodnocují**, zda jde o ojedinělý výpadek, nebo trvalejší problém, v takovém případě o neúspěšnosti **informují** rodiče žáka a třídního učitele.

Třídní učitel ověří, zda jde o problém spojený jen s jedním vyučovacím předmětem, nebo zda se týká více vyučovacích předmětů, případně i ve spojení s výchovnými problémy.

Podle závažnosti problému třídní učitel **kontaktuje** rodiče, **nabídne** osobní jednání s jednotlivými vyučujícími, případně s výchovným poradcem, metodikem prevence rizikového chování, školním psychologem či dalšími členy školního poradenského pracoviště. Kromě individuálních pohovorů je možné svolat jednání **výchovné komise**. O jednáních se vedou **písemné záznamy**, které vždy obsahují **doporučení** školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim (individuální doučování, vyšetření v PPP, apod.).

Je uplatňován **třístupňový model péče**

1. Individuální pomoc vyučujícího v rámci běžné výuky.
2. Zapojení školního poradenského pracoviště.
3. Zapojení školského poradenského zařízení (PPP/SPC).

Základem účinného řešení školní neúspěšnosti je **správné rozpoznání příčin**, viz výše uvedené faktory.

Vedení školy vyhodnocuje, zda ke zvýšené neúspěšnosti nedochází jen u některých vyučovacích předmětů, nebo jen u některých vyučujících. Na toto téma případně zaměřuje svoji kontrolní a hospitační činnost, zajišťuje zpětnou vazbu od rodičů žáků (evaluační dotazníky).

Na základě této diagnostiky stanovujeme možná **opatření**:

- usilujeme o **zvýšení motivace žáka k učení** – klademe důraz na pozitivní hodnocení, stanovujeme přiměřený rozsah učiva, nabízíme podpůrné pomůcky (přehledy), využití pomoci spolužáků, podpůrné aktivity – oznamování termínů písemných prací a zkoušení, slovní hodnocení,
- zajišťujeme **vhodné pomůcky** vzhledem k odlišným stylům učení (preference vizuálního, nebo audio vnímání),
- seznamujeme žáky s možnými **styly učení** a učíme je vědomě používat styl pro ně nejvýhodnější,
- poskytujeme **individuální** konzultace, doučování, kompenzace nedostatků pomocí speciálně pedagogických postupů (PLPP, spolupráce s PPP, SPC),
- **pomáháme** při začleňování žáka do třídního kolektivu,
- **stanovujeme** přiměřený rozsah učiva,
- práce, kterou zadáváme pro **domácí přípravu**, odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem,
- sestavujeme **plán pedagogické podpory**,
- zejména prostřednictvím třídního učitele příp. ve spolupráci s členy školního poradenského pracoviště **pracujeme s kolektivem třídy**, napravujeme narušené klima třídy,
- na doporučení ŠPZ sestavujeme a pracujeme s žákem podle **individuálního vzdělávacího plánu**,
- včas **informujeme** rodiče o mimořádném zhoršení prospěchu žáka tak, aby se zvýšenou péčí mohlo zabránit zhoršení souhrnné klasifikace žáka na konci každého pololetí,
- u žáků, jejichž neúspěšnost souvisí spíše se sociálním znevýhodněním, **konzultujeme** situaci s **OSPOD**.

Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost těchto opatření, **dlouhodobě sleduje** žáky s riziky neúspěšnosti, **poskytuje** jim **pomoc** k jejímu překonání, **zohledňuje** vnější prostředí ovlivňující výsledky žáků, **přijímá** případná **opatření** k zamezení rizikového chování.

Na **jednání pedagogických rad, školního poradenského pracoviště a metodických útvarů** vyhodnocujeme vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností.

Škola si v prevenci stanovuje **dlouhodobé cíle**

- vytváření příjemného, pozitivního a na společnou práci zaměřeného **klimatu ve třídách a škole**,
- trvalé **sledování a vyhodnocování** této problematiky, poskytování informací o úspěšných i neúspěšných řešeních,
- v rámci DVPP **rozdíjet klíčové dovednosti pedagogů** pro tuto oblast,
- je poskytována **nabídka pomoci pro žáky**, kteří potřebují řešit subjektivně náročné životní situace,
- **školní poradenské pracoviště vytváří a aktualizuje** strategii prevence školní neúspěšnosti, seznamuje s ní pedagogy školy a vyhodnocuje její účinnost.

V Kutné Hoře dne 1. 9. 2024

Andrea Melechová Ruthová
ředitelka školy

